

Nr 43

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning angående transport till sjukhus av sjuka och skadade.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I:81 av herr *Gunnar Berg m. fl.* och II:114 av herr *Fridolfsson m. fl.* föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning av i motionerna berörda spörsmål.

I motionerna framhålles att det i gällande författningar saknas bestämmelser om skyldighet att sörja för transport av sjuka och skadade. Landstingens åligganden i fråga om hälso- och sjukvård omfattar icke sådana transporter, och sjukhuslagstiftningen innehåller icke några bestämmelser därom. En av landstingsförbundet år 1955 tillsatt kommitté för utredning av frågan om lämpligaste organisation av landstingens sjuktransportväsen uttalade, att den icke var beredd att ge några för samtliga landsting enhetliga rekommendationer därom. Brandlagsrevisionen ansåg sig icke kunna framlägga i sitt betänkande år 1960 något förslag i ambulansfrågan, då detta icke ingick i uppdraget, men uttalade, att utbildningsskäl talade för att brandmän tjänstgör såsom ambulansförare och alarmerings- och beredskapsskäl för att brandkåren omhänderhar viss sjuk- och olycksfalls-transporttjänst. Verksamheten borde inom ett område handhas av allenast ett organ, varvid brandkåren låg närmast till hands.

Ambulansväsendet har icke någon i lag angiven huvudman, vilket är en brist i lagstiftningen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska kommunalarbetsareförbundet, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Livförsäkringsaktiebolaget Thule, Folksam och Svenska droskbilägareförbundet.

De tre kommunförbunden avstyrker motionerna med anförande av i huvudsak likartade skäl. De olika landstingen har sökt finna den för dem lämpligaste organisationsformen med hänsyn till de synnerligen varierande förutsättningarna. Yrkesbrandkårer kan icke gärna komma i fråga överallt, då sådana finnes endast i ett 70-tal städer och större samhällen. Det får också anses uteslutet att ålägga primärkommunerna ett obligatoriskt ansvar genom brandskyddsorganen för sjuktransportväsendet. Samtliga landsting utom två har vidtagit olika slags åtgärder, såsom egna ambulanser, landstingsbidrag till primärkommunernas ambulanser, avtal med s. k. räddnings-

företag, bidrag till privatpersoner, militära förband eller liknande för tillhandahållande av ambulansservice. Den utformning sjuktransportväsendet givits inom landstingskommunerna är analog med den som givits sjukvården; i vissa fall tillgodoses behovet av huvudmannen, i andra har överlåtits åt annan att dra försorg därom. Då syftet redan är tillgodosett föreligger icke något behov av utredning, och lagstiftning på området är icke påkallad.

Kommunalarbetareförbundet uppger, att förbundet tillsammans med försäkringsföretaget Folksam igångsatt en utredning om samhällets ambulans- och räddningstjänst. Det gäller emellertid en viktig offentlig angelägenhet, varför starka skäl talar för ett bifall till motionerna.

Försäkringsbolagens riksförbund anför att några allvarliga klagomål icke framförts mot den nuvarande ordningen men att frågan kan ställas, hurvida det kan anses önskvärt att uppdraga vissa riktlinjer som landstingen bör följa. Förbundet har därför intet att erinra mot en utredning.

Thule anser det vara en brist i gällande lagstiftning att ambulansväsendet icke har någon i lag angiven huvudman. En allsidig prövning av frågan om vem som bör sörja för samhällets olycksberedskap samt ambulansväsendet bör därför företagas. En eventuell blivande lagstiftning bör dock bereda möjlighet att ordna transporter på det sätt, som omständigheterna gör lämpligast.

Folksam hänvisar till den av kommunalarbetareförbundet omnämnda kommittén. Det föreligger emellertid behov av en offentlig utredning på området. Först bör dock den nämnda kommittén avsluta sitt arbete.

Droskägareförbundet anför, att det har omkring 7 100 medlemmar, vilka har tillgång till omkring 8 100 droskbilar, 500 småbussar och ett hundratal större bussar. Omkring 1 750 droskbilar är försedda med bårutrustning. Dessutom utföres sjuktransporter med cirka 75 ambulanser, varjämte förbundets medlemmar sköter ett trettiotal ambulanser, ägda av andra. De större taxistationerna (cirka 100) har telefonbevakning dygnet runt. Vid övriga stationer är bevakningen ordnad på olika sätt. Vid de minsta, där bevakningen skötes av lediga förare, kan det inträffa, att telefonen är obebakad kortare tid, men ofta träder då telefonsvarare i funktion eller ock kopplar man om telefonen till förare i beredskap. Telefonbevakningen vid de utanför centralerna befintliga rörelserna skötes av droskägaren själv eller hans familj.

Man har inom förbundet försökt bedöma i vilken omfattning medlemmarna tages i anspråk för sjuktransporter. För de omkring 6 500 vanliga droskbilarna utan bårutrustning beräknas att varje bil utför sjuktransporter för tillhoppa 4 000 kr. per år. För bårbilarna torde man kunna räkna med en något högre summa eller 5 000 kr. per år. För ambulanserna kan man räkna med en genomsnittlig inkörssumma av 15 000 kr. per bil och år. Genom sjuktransporter skulle alltså förbundets medlemmar tillföras omkring 35 milj. kr. årligen. Den årliga inkörssumman för droskägare på landsbygden och i

mindre tätorter kan beräknas till genomsnittligt omkring 20 000 kr. Sjuktransporterna omfattar alltså cirka 25 % av totalbeloppet.

Förbundet framhåller, att inkomsten av sjuktransporter är av väsentlig betydelse för medlemmarnas ekonomi och att det icke torde förbli möjligt att upprätthålla en allmän trafiktjänst på landsbygden och i mindre tätorter, om droskbilarna inte får utföra transporter för det allmänna i form av skolskjutsar och sjuktransporter o. dyl. Förhandlingar pågår mellan ett antal landsting och förbundet om ett mera planmässigt ordnande av sjuktransporterna. Till slut framhålles att huvuddelen av personalen hos de till förbundet anslutna företagen har genomgått sjukvårdsutbildning.

Förbundet har intet att erinra mot en utredning.

Utskottet

I motionerna framhålles, att det är otillfredsställande och synes svårklarligt, att den betydelsefulla transporten av sjuka och skadade framför allt till sjukhus skall vara undantagen från sjukvårdens organisation. Landstingsförbundet anför emellertid, att den landstingskommuner och städer utanför landsting i sjukhuslagen ålagda skyldigheten att ombesörja sjukvård gäller »i den mån icke annan drager försorg därom». I icke så få fall har sjukvårdshuvudmännen funnit det lämpligare att genom ekonomiskt stöd underlätta för annan att draga försorg om sjukvård än att själva anordna institutioner därför. Den utformning sjuktransportväsendet givits inom landstingskommunerna är analog med den som givits sjukvården; i vissa fall tillgodoses behovet av huvudmannen, i andra har överlåtits åt annan att draga försorg därom. Motionens syfte är enligt landstingsförbundets mening alltså redan tillgodosett.

Av detta uttalande torde framgå, att landstingen själva anser sig ha ansvaret för anordnandet av transport av skadade och sjuka. Praktiskt taget samtliga landsting har också vidtagit åtgärder i en eller annan form, avpassad efter förhållandena i respektive landstingsområden.

Utskottet delar den uppfattning, som landstingsförbundet givit uttryck åt. Transporten av skadade och sjuka får anses utgöra en del av den allmänna sjukvård, som det åligger landstingskommunerna att ombesörja. Någon särskild utredning synes därför icke erforderlig. I vart fall bör resultatet av den undersökning av ambulanstjänsten i samhället, som igångsatts av Folksam och Svenska kommunalarbetareförbundet avvaktas, innan några åtgärder från samhällets sida överväges.

Utskottet får alltså hemställa,

att motionerna I:81 och II:114 ej må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1962

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sörlin, Söderberg*, Hedström, Olofsson, Hellebladh*, Ringaby, Tage Johansson, Nord*, Schött och Ferdinand Nilsson*;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Jacobsson i Sala, Svensson i Kungälv, Nilsson i Bästekille*, Björkänge, fru Hörnlund*, fru Ekroth, herrar Magnusson i Nennesholm*, Westberg och Edlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Tage Johansson*.